

Teoksen artikkelit muodostavat varsin kirjavan kokonaisuuden, mikä kertoo EDI-käsitteen uutuudesta ja vakiintumattomuudesta. Eri artikkeleissa esitetyt tavat rajata käsitettä eivät tuo tähän kovin suurta lisäarvoa, sillä eri kirjoittajat määrittelevät käsitteen pitkälti omalla tavallaan. Teoksessa ei ole myöskään varsinaista yhteenvetolukua, jossa näitä eri käyttötapoja yritettäisiin nivota yhteen.

Jotta EDIstä tulisi jatkossa hedelmällinen käsite innovaatio- ja työelämän tutkimukseen, tulisi käsitettä tarkentaa sen kummallakin ulottuvuudella. Toinen ulottuvuus koskee sitä, mitä tarkoitetaan työntekijälähtöisyydellä ja millaisia rajauksia tällöin tulisi tehdä. Toinen koskee sitä, mitä tarkoitetaan in-

novoinnilla ja miten se eroaa (vai tarvitseeko erota lainkaan?) australialaistutkijoiden kuvaamasta työn jokapäiväisestä ”säättämisestä” tai muusta arkipäivän pienimuotoisesta kehittamisestä. Myös EDIn riskejä niin työnantajien kuin työntekijöiden puolelta tulisi jatkossa pohtia monipuolisemmin.

Teos on joka tapauksessa hyvä keskustelunavaus tärkeään teemaan. En olisi kuitenkaan vielä tältä istuimelta ennustamassa EDIn käsitteellistä läpimurtoa innovaatio- ja työelämän tutkimuksessa, vaikka se todennäköisesti yhä useamman tutkijan teksteissä jatkossa kummitteleekin.

Tuomo Alasoini

Tasa-arvon monet ulottuvuudet

■ *Johanna Kantola, Kevät Nousiainen & Milja Saari (toim.): Tasa-arvo toisin nähtynä. Oikeuden ja politiikan näkökulmia tasa-arvoon. Tallinna, Gaudeamus. 2012. 326 s.*

Kirja ”Tasa-arvo toisin nähtynä” alkaa kahdella lainauksella eduskuntakeskustelusta, jossa käsiteltiin hallituksen tasa-arvoselontekoa ensimmäistä kertaa Suomen historiassa. Otteet tuovat esille tasa-arvon moniulotteisuuden ja tasa-arvokäsitteen eräänlaisen itseäänselvyyden arkikäytössä. Tyypillisesti tasa-arvotutkimuksen on ajateltu olevan naisten ja miesten vertailua ja tavoittelevan sitä, että naiset saavuttavat samat muodolliset oikeudet ja mahdollisuudet kuin miehet. Se on sitäkin, mutta myös paljon muuta. Kirjan kirjoittanut monitieteinen tutkijaryhmä valottaa tasa-arvotutkimuksen moni-ilmeisyyttä.

Kirjan nimessä oleva ”toisin nähtynä” viittaa tutkijoiden pyrkimykseen näyttää, miten ”tasa-arvo käsitteenä ja ilmiönä saa sisältön-

sä tietyssä ajassa ja paikassa, tietyn poliittisen ja oikeudellisen määrittelykamppailun tuloksena”. Tasa-arvo ei toisin sanoen ole sisällöltään muuttumaton eikä yksiuulotteinen, vaan dynaaminen ja poliittinen.

Kirjassa yhdistetään oikeudellista ja poliittista tietoa sukupuolten tasa-arvon tutkimisessa. Erityistä huomiota saa osakseen syrjinnän ja tasa-arvon suhde. Kirjan sisältö on jaettu kolmeen osaan. Ensimmäisessä osassa Kevät Nousiainen käsittelee tasa-arvoa oikeudellisena käsityksenään, johon kuuluvat ainakin yhdenvertaisuus, yhdenmukaisen kohtelun periaate, syrjinnän kieltäminen ja tasa-arvon edistäminen. Anu Pylkkänen ja Anne Maria Holli jatkavat käsitteiden selventämistä ja kontekstointia, Pylkkänen kuvaamalla oikeudellisen yhdenvertaisuuden moniulotteista historiaa ja Holli erityisesti feministisen tutkimuksen esiin nostamia dilemmoja tasa-arvoymmärryksissä.

Toisessa osassa on pääpaino tasa-arvopolitiikan ja oikeudellisten kysymysten kansain-

välisessä toimintaympäristössä. Käsittelyssä on niin kansainvälinen oikeus tasa-arvon ja syrjimättömyyden kysymyksissä kuin Euroopan unionin tasa-arvopolitiikka ja lainsäädäntö. Kansainvälisillä sopimuksilla ja sitoumuksilla on keskeinen rooli suomalaisessa lainsäädännössä. Nousiainen huomauttaakin johdannossaan Suomen syrjinnän vastaisen lainsäädännön historiaan, että Suomen lainsäädäntö on syntynyt pikemmin kansainvälisen sitoumusten kuin kotimaisen poliittisen tahdon pohjalta. Kansainvälisillä sitoumuksilla oli ratkaiseva rooli myös sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen kehityksessä, kuten Milja Saari osoittaa kirjoittamassaan luvussa. Yhdistyneiden kansakuntien neljäs naisten konferenssi Pekingissä 1995 sai aikaan toimintaohjelman, joka on poliittisesti sitova asiakirja ja johon myös Suomen hallitus on sitoutunut.

Kirjan kolmannessa osassa käsitellään jatkuvasti ajankohtaisia tasa-arvon kiistakysymyksiä aikaisemmissa luvuissa avattujen näkökulmien kautta. Käsittelyssä ovat palkkaeriarvoisuus, raskaussyrjintä, ihmiskauppa, monikulttuurisuuden ja tasa-arvon suhde sekä perheen käsite ihmisoikeuspolitiikassa.

Kirja on jyrkevä tietopaketti, jo ihan sivumääräisestikin. Kirjassa tulee hyvin esille, että tasa-arvo on liikkuva käsite ja ilmiö. Samoin ilmenee, että tasa-arvokysymyksiin tarvitaan monia näkökulmia, jotka eivät aukea yhden tutkimus- tai tieteenalan perinteestä käsin. Kuten tekijät luonnehtivat ”tasa-arvo on samaan aikaan yhdenvertaisuutta lain edessä, positiivisia toimia tasa-arvon toteuttamiseksi ja yhteiskunnan sukupuolittuneiden rakenteiden ja prosessien muuttamista”.

Tuula Heiskanen